

S JEŽÍŠEM NA CESTĚ

Lukáš 24,13-35

1. Nepoznali ho

Pochmurná byla cesta dvou Ježíšových učedníků, kteří toho dne odcházeli z Jeruzaléma do Emauz. Byla to cesta jako v mlze a mrákotě. Ještě v nich doznívá šok z hrozného dramatu, jehož byli svědky, a který zcela rozbořil všechno, v co do té doby doufali. Je po všem. Každý se s těmi událostmi vyrovnával po svém. Tito dva jdou pryč, pryč od všeho, co jim nahání hrůzu a čemu nerozumí. Pryč z Jeruzaléma, toho svatého, nyní však hrozivého města, kde ukřižovali jejich Mistra jako zločince. Jdou a jsou plní událostí, které nedokáží pochopit. My jsme doufali, věřili jsme, že on je to, který má vykoupit Izrael. Prorok mocný slovem i činem. A končí to takhle? Cestou to všechno znovu a znovu prožívají. Zleva i zprava to probírají. A pokaždé znovu stejně bezútěšně. Takhle to skončit nemělo. Ještě před týdnem Ježíš vjížděl do Jeruzaléma jako král, oslavovaly ho zástupy lidí. Všechno tehdy dávalo smysl. Král vjíždí do svatého města, aby zde zjevil svou slávu a své království. A stačilo pár dní, aby to bylo všechno pryč. A ještě jakým způsobem k tomu došlo! Nejen, že se Ježíše zbavili, ale navíc jak ohavným a ponižujícím způsobem se ho zbavili jako by to byl vrah nebo povstalec. Ne, tohle se nemělo stát. A přece se to stalo. Šok a zděšení učedníků musely být nesmírné. Ježíš zemřel, a oni jako by zemřeli s ním.

Možná si ve svém hovoru a rozpoložení zprvu ani nevšimli, že se k nim cestou připojil další poutník. Přistupuje k nim, vidí, že o něčem zaujatě rozprávějí a že u toho vypadají dost bezútěšně. „*O čem to spolu rozmlouváte?*“ (v. 17), ptá se jich. Je zajímavé, že Ježíše nepoznávají. Vypadal snad nějak jinak, než jak ho znali? Vysvětleno je to tam tak, že „něco jako by bránilo jejich očím“, aby ho poznali. Dosl., že jejich oči „byly drženy“. V tom je obsaženo asi něco víc, než jen, že by měl třeba zakrytou tvář. Možná se zde projevil zvláštní charakter vzkříšeného Krista, kterého více lidí nepoznalo, když se s ním setkalo (třeba i Marie Magdalská nebo rybařící učedníci). Ježíš jako by byl tentýž a zároveň už jiný. Jako by stále ještě byl na tomto světě, ale už tak úplně nepatřil k tomuto světu. Byl zde stále v těle, ale zároveň se mohl zjevovat i mizet. Bylo to prostě už jiné, nové. Tentýž Ježíš, ale přichází novým způsobem. Těžko se nám asi vžívá do toho, jak přesně učedníci vnímali a prožívali přítomnost vzkříšeného Krista. Tím, co jim drželo oči, že jej (hned) nepoznali, mohlo tedy být to, že se setkali s novou mocí vzkříšení. Ano, již viděli několikrát vzkříšené. Evangelisté zmiňují 4 případy, kdy někoho Ježíš vzkřísil z mrtvých. Ale neleze nevidět, že i když to byly zcela mimořádné zázraky, ti vzkříšení lidé se vrátili do starého způsobu bytí. Tedy po nějaké době znovu zemřeli, tentokrát natrvalo. Ježíšovo zmrtvýchvstání je něčím ještě docela novým. Ježíš se nevrátil do starého způsobu života, ale vstal k životu nového věku, nového typu, života proměněného v nesmrtelnost a nepomíjitelnost. To je ta nová dimenze, kvalita života, která se otevřela teprve Ježíšovým vzkříšením. A na tomto novém životě jednou dá Ježíš podíl i všem, kteří na něho upnuli svou naději. Tak to možná drželo jejich oči, ta zcela nová zkušenost zcela nezařaditelná do toho, co je v tomto světě. Možná že to nebylo tak, že by nebyli schopni poznat Ježíše, ale že nebyli schopni poznat Ježíše vzkříšeného, dokud se jim on sám nedá poznat.

Ale to, co drželo jejich oči možná mělo i svou docela lidskou a přirozenou příčinu. Možná nebyli schopni ho poznat pro zármutek a beznaděj svého srdce a mysli. Třeba to byla ta krutá bolest, která oslepila jejich oči. Jednoduše možná vůbec nedokázali připustit, že by se ten Ježíš, kterého před pár dny viděli viset přibitého kříž, mohl dnes z ničeho nic jen tak, jako by se nic nestalo k nim připojit na cestě a rozmlouvat s nimi. Asi to bylo dílem tak i tak.

Co nám může držet oči, abychom viděli ve svém životě Ježíše a Boží cestu?

2. S Ježíšem na cestě

Ale ačkoli jej nepoznali, přesto se s nimi Ježíš dává do rozhovoru a jedná s nimi velice trpělivě. Nakonec se jim dá poznat, ale ne nějak teatrálně, nerozsívá před nimi svůj obličej, neukáže jim ani ty rány na svém těle. Spíše je pomalu krok za krokem vede k tomu, aby se to v nich nakonec nějak samo vylouplo. Mohl jim zjevit svou slávu hned a oslnivě. Ale neučinil tak. Docela obyčejně se jich ptá a nenásilně se vplétá do jejich rozhovoru. Tak „*o čem to spolu rozmlouváte?*“ Koukají na něj udiveně. Vždyť to vypadá, že jdeš také z Jeruzaléma jako my. Kde jsi byl tyhle poslední dny? To jsi vůbec nevyšel na ulici? Vždyť je toho plný Jeruzalém. „*Ty jsi asi jediný z Jeruzaléma, kdo neví, co se tam v těchto dnech stalo!*“ (v. 18).

A Ježíš se bezelstně zeptá: A co se tam vlastně stalo? „*Jak Ježíš Nazaretského, který byl prorok mocný slovem i skutkem před Bohem i přede vším lidem, naši velekněží a členové rady vydali, aby byl odsouzen na smrt, a ukřižovali ho. A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo*“ (v. 19-20). Ježíš své učedníky opakovaně povzbuzoval, že třetího dne se všechno překvapivým způsobem zvrátí, že bude vzkříšen. Ale pro učedníky je to právě naopak. Už je to třetí den, co se to stalo, co byl ukřižován. Pro ně to zjevně není signál – je třetí den, nemohlo by se něco stát, jak Ježíš říkal, ale je to pro ně naopak stvrzení definitivnosti konce jejich nadějí a celé Ježíšovy mise i jeho hnutí. Už je to třetí den. To znamená definitivní tečku, konec.

Připustili ovšem, že se přece jen něco stalo: „*Ovšem některé z našich žen nás ohromily: Byly totiž zrána u hrobu a nenalezly jeho tělo; přišly a vyprávěly, že měly i vidění andělů, kteří říkali, že je živ. Někteří z nás pak odešli ke hrobu a shledali, že je to tak, jak ženy vypravovaly, jeho však neviděli*“ (v. 22-24). Tak přece jen se nepopíratelně „něco“ dělo. Od hrobu, kam šly zrána pomazat Ježíšovo tělo, se vrátily ženy celé rozrušené. Prý viděly anděly, kteří jim říkali, že Ježíš žije. Na to se někteří z učedníků vydali ke hrobu a skutečně viděli otevřený a prázdný hrob. Ale Ježíš nespatriili. Co tato událost s učedníky udělala? Byli tím ohromeni, to ano, ale nezdá se, že by uvěřili.. Výslovně se to tam uvádí: „*Těm však ta slova připadala jako blouznění a nevěřili jim*“ (v. 11). Petr se sice běžel podívat ke hrobu, našel jej prázdný a vrátil se plný údivu. Ale nikdo se patrně nedovázil k víře, že Ježíš vstal z mrtvých. Tito dva na cestě jsou toho zřejmým důkazem. Slyšeli ženy, slyšeli o andělech a prázdném hrobě, slyšeli ty, kdo viděli hrob prázdný. Jsou tím ohromeni, ale přesto jdou do Emauz. A uzavírají – už je to tři dny. Tři dny! Ať už ty ženy viděly a slyšely cokoliv, ať už k tomu vyprázdnění Ježova hrobu došlo jakkoliv, pro ně platí jednoznačně – je konec. My jsme v něho doufali, ale je konec.

3. Otevřely se jim oči

Ježíš je pak možná zaskočil otázkou: „*Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a vejít do slávy?*“ (v. 25-26). Je zajímavé, že Ježíš jim nevytýká zpozdilost věřit ženám a prázdnému hrobu, ale to, že nevěří Písmu a Prorokům. Na to položil důraz nejvíce. Lidské smysly mohou být oklamány, prázdný hrob se nakonec také dá vyložit různě. Ale je tu také (a především) Slovo Boží, Písmo, Proroci. O to opírá Ježíš svědectví o svém vzkříšení, nikoliv o svědectví žen či prázdného hrobu. A proto také i apoštolové, když začali vydávat svědectví o Kristově vzkříšení, neopírali se pouze o své očitě svědectví, že se s ním setkali, ale dokládali z Písma, že on je Mesiáš, a že celý jeho příběh je zasazen do dlouhé tradice izraelských proroků. Když lidé začnou vyprávět o tom, co prožili s Bohem, je to jistě důležité a silné svědectví, ale základem stále zůstává svědectví Písma a evangelia o Bohu a o Ježíši. Svědectví žen i pak samotných učedníků bylo také nezbytné. Očitě svědectví je důležité. Ale asi by nestačilo, pokud by je nedosvědčovalo i Boží slovo.

A proto Ježíš nerozebírá, co ty ženy viděly, co slyšely, s kým se setkaly, co to bylo za zvláštní muže, které potkaly a co se dělo v tom hrobě, ale „*začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma*“ (v. 27). Očitá svědectví byla důležitá a nezastupitelná, ale svou váhu získala jen ve světle Písma. Tak by to mělo být i s námi. I naše zkušenosti s Bohem jsou nezastupitelné a jsou předmětem svědectví, ale svou váhu získávají jen tehdy, pokud se nesou v duchu biblické zvěsti. Biblická zvěst totiž brání duchovnímu subjektivismu. Naše zkušenosti mohou být také klamně. A jen Písmem rozsuzujeme duchovní zkušenosti. Zde tedy dokonce i tak mocná Boží zkušenost vzkříšení Božího Syna a setkání s ním je Pánem Ježíšem zasazena do biblického světla izraelských proroků.

Rozmluva to musela být velmi zajímavá a silná, protože ti dva později řeknou: „*Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě mluvil a otvíral nám Písma?*“ (v. 32.) Když jim Ježíš vykládal Písmo, které osvětlovalo jeho cestu i jeho vzkříšení, utrpení i oslavení, jako by tím pomalu znovu rozfoukával plamínek jejich vyhaslé víry a naděje.

Když k večeru přišli do vsi, přemluvili Ježíše, aby s nimi zůstal. Nastal čas večeře a „*když byli za stolem, vzal (Ježíš) chléb, požehnal, lámal a podával jim*“ (v. 30). A v té chvíli k tomu došlo: „*Vtom se jim otevřely oči a poznali ho...*“ (v. 31). Všechno to do sebe najednou zapadlo. Celé to setkání na cestě, rozhovor nad Písmem a patrně i reminiscence na dřívější společná stolování s Ježíšem (nevíme, zda také nebyli u poslední večeře) nakonec otevírají těm dvěma oči. Vždyť je to Pán. Sám Ježíš jim velmi trpělivě sloužil, aby se v nich mohlo zrodit to poznání, že je to on. Vlastně jim to za celou dobu neřekl. Neřekl lapidárně „*Já jsem to*“. Ale jak s nimi hovořil, jak s nimi stoloval, to všechno je přivedlo k prohlédnutí, že už to jaksi nemohli dále nevidět. Se stejnou trpělivostí přichází Pán Ježíš i k nám dnes. V čem všem, co nám Bůh ukazoval jsme v životě byli slepí a třeba i dlouho slepí. Kolikrát jsme i my nechápali Boží cesty a Boží úmysly? A možná ani dnes dost dobře nechápeme. Jak i nám bylo a je někdy zatěžko opravdu věřit Božímu slovu. Pán Ježíš nám ale i dnes trpělivě ukazuje cestu. Hovoří s námi v Písmu, v modlitbě. Smíme se s ním setkávat i při jeho stole Večeře Páně. I s námi Ježíš jde na cestě a věnuje se nám, dokud jej nespatriíme, dokud jej nepoznáme v každé nové životní situaci. Díky za to, že i my můžeme být s Ježíšem na cestě.